

Lasten ja nuorten lautakunnan vuoden 2024 käyttötalouden talousarvioehdotuksen ja taloussuunitelman lähetekeskustelu

Lasten ja nuorten lautakunta 05.09.2023 § 39
463/02.02.00.01/2023

Valmistelija

Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 26.6.2023 antanut talousarvion teknisen valmisteluohjeen vuodeksi 2024. Laadintaohjeen mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Taloussuunitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Keväällä 2020 alkaneen koronapandemian sekä Ukrainan sodan heijaste-vaikutusten vuoksi kuntatalouden ennusteet ovat edelleen epävarmat ja sen vuoksi valmistelussa on päädytty siihen, että vuoden 2024 talousarvion laatimiseksi ei anneta erillistä talousarvioraamia. Palvelukeskusten ja lautakuntien tulee antaa vuoden 2024 käyttötalouden talousarvioesityksensä 26.9.2023 mennessä. Lautakunta päättää kullekin tulosalueelle toimintansa kannalta 1–3 keskeistä talousarviotavoitetta, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia.

Oriveden kaupungin talouden tasapainon säilymiseksi ja toimintaedellytysten varmistamiseksi on huomioitava, että

- palvelujen tasoa ei tule lisätä ilman lain velvoitetta,
- uusia vakansseja ei perusteta, mahdolliset esitykset käsitellään tapauskohtaisesti.

Vuoden 2024 talousarvio valmistellaan Oriveden kaupunkistrategian pohjalta, joka on hyväksytty valtuustossa marraskuussa 2021. Sen mukaan kaupungin visio on Innostava Orivesi. Palvelulupauksen mukaan Orivesi uudistuu ja toimii kestävästi.

Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategian tavoitteiden kokonaisuudet ovat:

1. Vahvistamme elinvoimaamme

- Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki.
- Kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle.

2. Edistämme asukkaiden hyvinvointia

- Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet.
- Aukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia.
- Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden.

3. Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi

- Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä.

- Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti.

Kaupunkistrategian lisäksi kaupungin toimintaa ohjaavat ja tukevat erilaiset ohjelmat ja suunnitelmat, mm. elinvoimaohjelma, hyvinvointisuunnitelma, osallisuussuunnitelma, työhyvinvoinnin kehittämisohjelma, hiilineutraali tiekartta, Tampereen kaupunkiseudun strategia sekä Business Tampereen elinkeinostrategia.

Hallitusohjelma

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa (20.6.2023) on seuraavia osaamiseen ja koulutukseen liittyviä tavoitteita:

- varhaiskasvatuksen laatu paranee,
- suomalaisten oppimistulokset ja koulutustaso nousevat,
- perustaitojen osaaminen vahvistuu ja jokainen saavuttaa peruskoulusta riittävät perustiedot,
- sivistys luo edellytyksiä talouden kasvuille,
- koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa,
- työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee sekä
- kaiken ikäiset suomalaiset liikkuvat enemmän.

Hallitusohjelmassa todetaan, että koulutusjärjestelmämme on tuottanut erinomaisia oppimistuloksia, lisännyt mahdollisuuksien tasa-arvoa sekä mahdollistanut maksuttoman koulutuksen aina ylimmälle tasolle asti. Suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus ovat korkeasti koulutetut opettajat ja laaja pedagoginen vapaus toteuttaa opetusta.

Suomalaisten liikkuminen on vähentynyt jo vuosikymmeniä. Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden määrässä sekä toimintakyvyssä tapahtuneet muutokset tarkoittavat, että väestön työ- ja toimintakyvyn tulevaisuudesta on huolehdittava. Suomalaisen liikkumattomuus maksaa arvioiden mukaan 3,2 miljardia euroa vuodessa.

Varhaiskasvatus

Laadukas varhaiskasvatus edistää oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellista tasa-arvoa. Hallitusohjelmassa on kiinnitetty huomiota varhaiskasvatuksen pätevän henkilöstön saatavuuteen. Hallitus vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa kehittämällä työoloja ja varhaiskasvatuksen laatua. Varhaiskasvatuksen opettajien aloitus-paikkoja lisätään yliopistoissa. Joka vuosi on koulutettava vähintään 1 400 uutta varhaiskasvatuksen opettajaa molempien kansalliskielten tarpeet huomioiden.

Hallitus turvaa jo alalla työskenteleville erilaiset mahdollisuudet pätevyitä varhaiskasvatuslain mukaisiin tehtäviin muunto- ja monimuotokoulutuksella. Hallitus selkiyttää sosionomien roolia varhaiskasvatuksessa ja lisää varhaiskasvatuksen sosionomien koulutusta. Varhaiskasvatuksen johtajan tehtävässä toimiminen mahdollistetaan myös varhaiskasvatuksen sosionomi YAMK-tutkinnolla huolehtien riittävästä pedagogisesta ja didaktisesta osaamisesta.

Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan erityisesti yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on Suomessa edelleen muita Pohjoismaita jäljessä, vaikka viime vuosina se on noussut. Erityisiä toimia suunnataan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa.

Hallitus vakiinnuttaa varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason. Näin vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja sekä ehkäistään segregatiota.

Hallitus uudistaa varhaiskasvatuksen palveluseleitä koskevan lainsäädännön. Varhaiskasvatuksen palveluseleitä koskeva lainsäädäntö siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön. Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten osuus nostetaan hallituskauden aikana vähintään tasolle, jolla se oli vuonna 2011. Tämä toteutetaan korottamalla yksityisen hoidon tuen hoitorahaa.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa palataan ilmoitusmenettelyyn, jotta kevennetään palveluiden järjestäjien hallinnollista työtä. Toiminnan käynnistäminen edellyttäisi, että aluehallintovirasto on tarkastanut toimipaikan.

Lasten kieltenoppimista tuetaan varhaiskasvatuksesta alkaen vahvistamalla ja laajentamalla kielikylpy- ja kielisuihkutoimintaa. Koulutetaan lisää kielikylpyopettajia, jotta voidaan vastata lapsiperheiden kiinnostukseen kielikylpyjä ja kielisuihkuja kohtaan.

Esi- ja perusopetus

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyy vuonna 2025. Kokeiluryhmän seurantatutkimusta jatketaan peruskoulun loppuun asti. Kokeilun päätyttyä hallitus arvioi kokeilun tulokset ja valmistelee jatkotoimet.

Suomalaisten oppimistulokset ovat olleet PISA-tutkimusten mukaan laskusuunnassa vuodesta 2006 alkaen. Erityisesti perustaitojen (luku-, kirjoitus- ja laskutaito) heikkeneminen edellyttää toimenpiteitä. Koronapandemia on osaltaan lisännyt lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajetta. Teknologinen kehitys muuttaa yhteiskuntaa merkittävästi.

Tulevaisuudessa on keskityttävä perustaitojen ja -valmiuksien parantamiseen ja siirryttävä vakaaseen perusrahoitukseen. Jokaisella peruskoulun päättävällä nuorella on oltava riittävät perustiedot ja -taidot toisen asteen opintoihin. Hallitus toteuttaa osaamistakuun, joka tarkoittaa vähimmäisosaamistason määrittelyä ja sen saavuttamista edettäessä peruskoulussa luokalta seuraavalle. Hallitus sitoutuu LUMA-strategian toimeenpanoon, jotta oppilaiden luonnontieteellis-matemaattiset valmiudet vahvistuvat. Hallitus mahdollistaa kieltenopetuksen ja -opiskelun varhaistamisen, laajentamisen ja monipuolistamisen. Hallitus arvioi etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksia nykyistä laajemmin perusopetuksessa tarkkarajaisesti säädettyä esimerkiksi valinnaisten kielten opetuksessa.

Oppilailla ja opettajilla on oltava työrauha keskittyä oppimiseen ja opettamiseen. Perustaitojen oppimiseksi oppilaille ja opettajille tulee antaa lisää aikaa ja työrauhaa. Hallitus kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 2–3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa. Lisäyksellä tavoitellaan lisätunteja erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Lisäykset jätetään toteutettavaksi paikallisin päätöksin.

Hallitus vahvistaa opettajien ja rehtoreiden toimivaltuuksia puuttua opetusta häiritsevään ja kouluaikana tapahtuvaan toimintaan. Hallitus tekee tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla voidaan nykyistä tehokkaammin rajoittaa esimerkiksi mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana ja näin vahvistaa oppilaiden keskittymistä opetukseen.

Hallitus käynnistää laaja-alaisen peruskoulun tulevaisuustyön peruskoulun kehittämistarpeiden arvioimiseksi. Työn tavoitteena on koota laajasti tutkijoita sekä eri alojen ja koulutuskentän asiantuntijoita arvioimaan peruskoulun kehittämistarpeita. Työn tueksi perustetaan parlamentaarinen seurantaryhmä. Tarvittavat lainsäädäntömuutosesitykset sekä muut toimenpiteet valmistellaan vuoden 2025 loppuun mennessä.

Hallitus vakiinnuttaa perusopetuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason. Näin vahvistetaan perusopetuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja sekä ehkäistään segregatiota. Opetusryhmien kohtuulliseen kokoon kiinnitetään huomiota, jotta oppiminen mahdollistuu ja perustaidot taataan.

Oppimisen tukea selkeytetään ja tuen ketju yhtenäistetään varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Hallitus uudistaa kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön siten, että tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Tuen muodot ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset. Tarpeellinen pienryhmäopetus sekä erityisluokissa annettava opetus on myös mahdollista. Huolehditaan erityisopettajien riittävästä koulutusmäärästä.

Oppilas- ja opiskelijahuollolla on keskeinen rooli lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa. Hallitus edellyttää kuntien ja hyvinvointialueiden tekevän tiivistä yhteistyötä opiskeluhuollon toimivuuden turvaamiseksi. Moniammatillisen tuen piiriin on päästävä matalalla kynnyksellä ja viiveettä. Lisäksi henkilöstön toimivaltuuksia auttaa lapsia ja nuoria vahvistetaan.

Lokakuussa 2022 julkaistu OECD-tutkimus kertoo, että suomalaisten nuorten koulutustaso on laskenut keskitason alapuolelle, kun vielä vuonna 2000 Suomi oli OECD-maiden korkeimpien joukossa. Hallitus vahvistaa oppilaanohjausta kaikilla koulutusasteilla huomioiden erityisesti jatko-opinnot ja työllistymisen. Koulutuksen sukupuolen mukaista eriytymistä puretaan kannustamalla yksilöllisiin koulutus- ja uravalintoihin.

Hallitus arvioi S2-opetuksen (suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) toimivuutta. Vieraskielisten lasten määrän kasvu on huomioitava osana perusopetuksen kehittämistä. Lisäksi mahdollistetaan valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tälle varataan riittävä rahoitus.

Hallitus turvaa jokaisen lapsen oikeuden turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan. Hallitus vahvistaa kiusaamisen uhriksi joutuneen oppilaan oikeusturvaa sekä mahdollisuutta jatkaa omassa koulussaan.

Koulujen kasvatustehtävään kuuluu varmistaa, että suomalainen kulttuuriperintö välittyy uusille sukupolville. Tähän sisältyy myös koulujen juhlaperinteiden vaaliminen kevät- ja joulujuhlineen. Koulut pidetään turvallisen kasvun paikkoina.

Yksityisten koulutuksen järjestäjien kotikuntakorvaus nostetaan 100 prosenttiin ja yhdenmukaistetaan järjestäjien velvollisuudet. Varmistetaan, että järjestämisluvut mahdollistavat jatkossakin toiminnan pitkäjänteisen toteuttamisen.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen keskeinen tavoite on varmistaa laaja-alainen yleissivistys sekä tuottaa opiskelijoille jatko-opintokelpoisuus. Lukiokoulutusta kehitetään tulevaisuudessakin omana koulutusmuotonaan, jolla on oma toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä rahoitusjärjestelmä.

Lukiokoulutuksessa painotetaan opintojen ohjausta ja moniammatillista tuka niin, että jokainen opiskelija saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Tukea on kohdistettava erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen opetuksessa.

Hallitus on sitoutunut pitämään kiinni toisen asteen duaalimallista eli lukiodiden ja ammatillisen oppilaitosten järjestämästä koulutuksesta.

Lukiokoulutuksen järjestäminen turvataan alueilla, joilla lasten ja nuorten määrä vähentyy voimakkaasti. Tavoitteena on säilyttää kattava lukioverkko. Hallitus uudistaa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän vastaamaan paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Uudistetaan lukion rahoitukseen kuuluva pienten lukiodiden lisä tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. Edistetään kuntien välisen rahoitusvastuun tasapuolista jakautumista kotikunnan mukaan.

Mahdollistetaan englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tiukasti rajatuin kriteerein. Varmistetaan, että englanninkielinen koulutustarjonta ei uhkaa kansalliskielistä koulusivistystä, vaan vahvistaa Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten toimijoiden ja paluumuuttajien joukossa.

Luodaan lukiodiplomeille valtakunnallinen kriteeristö ja mahdollistetaan yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen lukiodiplomilla. Yhden viidestä ylioppilaskokeesta voisi jatkossa korvata lukiodiplomilla.

Hallitus säätää lukiolaisten oikeudesta tukiopetukseen. Näin varmistetaan riittävä tuki lukio-opinnoissa etenemiseen jokaiselle opiskelijalle.

Hallitus selvittää ja arvioi mahdollisuuden toteuttaa liikunnanopetus viikoittaisena oppiaineena koko koulutuksen ajalle.
(valtioneuvosto.fi.)

Oriveden kaupungin kasvatuksen ja opetuksen painopistealueet

Lasten ja nuorten lautakunta on kokouksessaan 13.6.2023 § 32 päättänyt Oriveden esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen lukuvuoden 2023–2024 painopistealueiksi seuraavat teemat:

1. turvallisuus, hyvinvointi ja positiivinen pedagogiikka,
2. lukemisen edistäminen sekä
3. kansainvälisyys- ja globaalikasvatus.

Toimivalta	Oriveden kaupungin hallintosääntö 26 §
Esittelijä	Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila
Päätösehdotus	Lasten ja nuorten lautakunta keskustelea ja antaa ohjeistuksensa talousarvion valmisteluun.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirjaan merkittiin, että kokous keskeytettiin kahvitauon ajaksi klo 18.20-18.31.